

Knihovníci a pedagogové v praxi - Markéta Pavlasová, Pavlína Mazáčová a Vladimíra Neužilová

Autor: Mgr. Helena Hubatková Selucká

Číslo: roč. 3, č. 4/2017

Rubrika: Impulsy u kávy

Klíčová slova:

inspirace, dětské čtenářství, Zlatá stuha, Magnesia Litera, ocenění, rozhovory, tvůrčí psaní

U kávy s vyučujícím knihovníkem na gymnáziu a pedagogy Kabinetu informačních studií a knihovnictví na Masarykově univerzitě v Brně

Na první pohled se zdá, že srovnáváme nesrovnatelné: pedagogickou a knihovnickou praxi. Ale vlastně tu nejde o srovnávání. Jde tu o pohled na možné **doplnění obou studijních oborů a profesí a možnosti jejich vzájemného obohacení**. Je nepoměrně více škol než knihoven, více studijních oborů v oblasti vzdělávání než v oblasti knihovnictví, tabulkové platy v obou profesích, přesto existují knihovníci, kteří mají pedagogické vzdělání, a pedagogové se vzděláním knihovnickým. Oslovili jsme pár takových a požádali je o pohled na obě profese, který vychází z jejich praxe. **Asi nikoho nepřekvapí, že se rozhovoru účastnily ženy:**

Mgr. Markéta Pavlasová, Ph.D.

Vyučující knihovník na gymnáziu

Pracuje 11 let jako vedoucí školní [knihovny a infocentra na Biskupském gymnáziu Brno](#). Vzděláním knihovnice (absolventka SOŠIKS) a zároveň pedagog - vyučuje češtinu (absolventka PdF, FF MU). Také působí také jako lektor v jazykových školách.

PhDr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.

Vyučující pedagog na Kabinetu informačních studií a knihovnictví FF MU

Je odbornou asistentkou v [Kabinetu informačních studií a knihovnictví](#) na Filozofické fakultě MU Brno. Odborně i pedagogicky se zabývá především kontexty informační a mediální gramotnosti a knihovnickou pedagogikou, na tato témata rovněž publikuje. Podílela se na vzniku Přechodového modelu informační gramotnosti KISK, který reflektuje vzdělávací výzvy 21. století. Je řešitelkou grantů EU zaměřených na rozvoj a propojení informačního vzdělávání pedagogů, učících knihovníků a žáků či studentů VŠ v rámci celoživotního učení. Oblasti vzdělávání se věnuje také jako členka Ústřední knihovnické rady.

PhDr. Vladimíra Neužilová

Vyučující pedagog na Katedře sociální pedagogiky PedF MU

Nejdříve působila jako učitelka základní školy, učila převážně český jazyk, později předávala zkušenosti učitelům v oblasti čtenářské gramotnosti (zejm. aktivizace výukových metod a metody kritického myšlení). Její postoje ovlivnila osobnostně sociální výchova a dramatická výchova. Žáka a studenta chápe jako jedinečnou osobnost. Nyní se věnuje studentům, budoucím učitelům, kterým předává celoživotní vědomosti a vede je k jejich pedagogické profesi. Působím na [Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity](#).

U kávy s knihovníky a pedagogy

1) V čem jsou si obě profese (pedagog, knihovník) podobné a v čem naopak rozdílné?

M. Pavlasová: Důležitá je komunikace a dobré mezilidské vztahy mezi studenty, kolegy i učitelem - knihovníkem. Tím, že znám své studenty, mohu jim doporučit zajímavou knihu ke čtení.

P. Mazáčová:

Obdoba:

Pedagogická práce, výchovně vzdělávací proces, rozvoj gramotností

Rozdíly:

Pedagog má formální pedagogické vzdělání, kdežto knihovník má někdy dílčí znalosti pedagogiky a didaktiky plynoucí z absolvování kurzů nebo seminářů či konferencí, o uceleném vzdělání nelze mluvit (až na výjimky).

Knihovník vede spíše k dílčím kompetencím, učitel má stále primární roli toho, kdo garantuje vzdělávací obsah daný RVP a ŠVP.

Neformální prostředí knihovny předurčuje pedagogickou práci k používání aktivizačních metod práce, kdežto prostředí školní nevytváří vždy optimální klima pro aktivizační výuku.

Učitel má možnost pracovat s jednou třídou a žáky delší časový úsek intenzivněji, kdežto knihovník většinou pracuje s jednou třídou nárazově 1x až 2x ročně a nemá možnost za tak krátkou dobu rozpoznat individuální zvláštnosti dětí a přizpůsobit se jim optimálním způsobem.

Učící knihovník dělá pedagogickou činnost ve většině dobrovolně a jen v míře, která je mu vyhovující, kdežto učitel je pedagogem někdy „povinně“ a v míře, která může být až neúnosnou.

Knihovník má motivační nástroje a nástroje hodnocení činnosti učených žáků jiné než učitel.

V. Neužilová: Jako učitelka češtiny učím žáky rozumět knihám. Literatuře, poezii, odborným textům. Mým cílem je nabídnout jim dovednosti, které jim dovolí pronikat do hloubky sdělení, prožívat nové situace, získávat vědomosti a utvářet si vlastní názory i rozvíjet fantazii a myšlení. K tomu potřebujeme knihy. Hodně nejrůznějších kvalitních knih. Takže obě profese mají společné klienty - žáky, práci s knihou, snahu nabízet poznání. Učitel je ve své práci svázán cíli vzdělávání, které jsou závazné, žáci jsou z nich zkoušeni a učitel je zodpovědný za výsledky vzdělávání. To znamená, že učitel má před sebou úkol, JAK předat znalosti, knihovník zase ví a zná, CO žák i učitel na cestě k poznání dobře poslouží.

2) Co bylo pro Vás největším impulsem pro přijetí práce v knihovně?

M. Pavlasová: Pro mou práci bylo zásadní, že p. ředitel sháněl vystudovaného knihovníka, navíc pedagogické vzdělání se mi hodilo také. Tím, že pracuji v knihovně i učím, se obě profese propojí. Navíc učím český jazyk, v knihovně si rozšiřuji své všeobecné vzdělání.

P. Mazáčová: Nepracuji v knihovně, ale v knihovnictví, téma a prostředí mě zaujalo a chtěla jsem se o tom dozvědět více.

3) Mohou být knihovníci pedagogům nějak nápomocni při vzdělávání? A naopak?

M. Pavlasová: Jsem (mohu-li to tak tvrdit) nápomocná svým kolegům každý den. Zpracovávám pro ně dokumenty do kroužkové vazby, laminuju studijní materiály, tisknu dokumenty. Samozřejmě jim také radím, co si mají vypůjčit :-).

P. Mazáčová: Knihovníci mohou mít neotřelé metody práce s cílovou skupinou, zajímavé nápady týkající se využití fondu... učitelé mohou knihovníkům pomoci s nastavováním cílů, s hodnocením, s prací s heterogenní třídou.

V. Neužilová: Pokud knihovník pronikne do procesu výuky a porozumí cílům i postupům při vzdělávání, může být velmi nápomocen tím, že v kultivovaném prostředí knihovny nabízí jedinečné zážitky i poznání, které je směřují k cílům vzdělávání. Také může nabídnout odbornou znalost literatury, aktuální informace ze světa knih, výběr knih. Učitel nestačí sám neustále sledovat, co se v knižním světě děje.

4) Projevila se ve vaší praxi změna v oblasti zavádění inkluze do škol?

M. Pavlasová: Ne nijak zásadně, se studenty s různými typy postižení pracujeme průběžně (máme mj. dva školní psychology).

P. Mazáčová: S heterogenní skupinou žáků a také studentů VŠ pracuji od začátku své pedagogické kariéry, takže tato situace pro mě nová není. Co je ale jiné než před akcentací inkluze, to je v současnosti velké množství zdrojů informací a didaktických pomůcek, které mají učitel, učící knihovník i žáci pro potřeby individuální cesty v učení k dispozici.

V. Neužilová: Spolu s inkluzí přicházejí do škol promyšlenější kroky v práci se třídou. Odlišnosti se projevují v celé práci, tedy i v pečlivějším výběru knih zaměřeném na nejruznější odlišnosti a hlavně schopnosti žáků.

5) Má vaše pedagogické vzdělání vliv na vaši práci v knihovně? Případně v čem?

M. Pavlasová: Myslím, že ano. Více studentům rozumím, zvláště těm, které sama učím. Nejsou pro mě anonymními čtenáři či uživateli, ale lidmi, které potkávám každý den, a navíc v knihovně si s nimi mohu více popovídat než v hodině, na to tam nemám obvykle čas...

P. Mazáčová: Má, mohu předávat mnoho kompetencí učícím knihovníkům.

V. Neužilová: Pokud knihovník chce pracovat s mládeží, nabízet knihy a učit děti porozumět knihám, pedagogické vzdělání mu dá odpověď na otázky:

1. Jaké potřeby má konkrétní dítě?
2. Jak probíhá učení?
3. Jak žáka motivovat?
4. Jakými metodami postupovat?
5. Jak z něho vychovat čtenáře?

Citace

Mazáčová a Vladimíra Neužilová. Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství [online]. roč. 3, č. 4/2017 [cit. 2017-12-06].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/knihovnici-pedagogove.
ISSN 2336-727X.